

Варга Н.І.

кандидат соціологічних наук,
доцент кафедри соціології та соціальної роботи,
Ужгородський національний університет,
вул. Університетська, 14, Ужгород, 88016, Україна,
E-mail: nataliya.varha@uzhnu.edu.ua

**ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ НЕФОРМАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ПРАКТИК У
ТРАНЗИТИВНОМУ СУСПІЛЬСТВІ**

Рубрика: *СОЦІОЛОГІЯ*

Мова статті: українська

Анотація: Досліджено процеси інституціоналізації неформальних практик. Поширення неформальних соціальних практик – це природна реакція на значне відставання від розвитку правових інститутів державної влади. Розглянуто ряд гіпотез щодо функціонування неформальної зайнятості. Виявлено, що функціонування неформальних практик пов'язане з відсталістю країни, економічною периферією або притулком для тих, хто не може офіційно працювати. Досліджено основні наукові підходи до вивчення проблем транзитивної економіки, показано сучасний стан економічної діяльності, його динаміку та характеристики неформального сектору економічної діяльності, з точки зору методології інституційного аналізу. Побудова соціального простору українського суспільства зумовлює інституціоналізацію нових економічних, політичних і культурних координат. Функціональна слабкість формальних інститутів створює сприятливі умови для посилення неформальної інституціоналізації, що іноді може підірвати або обмежити порядок функціонування формальних інститутів. Стаття описує процес інституціоналізації неформальних практик, які пронизують кожен окрему форму економічної реальності – це компроміс формальних правил і соціальних норм, тобто неформальні практики вкорінені в розрив законів і неписаних норм поведінки. Показано, що чим глибшим є цей розрив, чим слабкішим є механізм забезпечення примусового виконання закону, тим більше поширені неформальні практики. Аналогічно, неформальні практики не просто укорінюються в законах і соціальних нормах, вони мають величезне значення та неминуче призводять до "руйнування опор": свідомого корегування законів і непередбачуваної модифікації соціальних норм суспільства. Самі формальні правила застосовуються виключно під впливом неформальних практик. Ми прийшли висновку, що формальне та неформальне існують окремо, використовуючи термін "сектор". Але як тільки ми почнемо дискусію про бюрократичне та небюрократичне управління, то помітимо безперервність формальних і неформальних порядків. У цій статті вектор досліджень неформальної економіки переходить від структурного до інституційного напрямку.

Ключові слова: інституціоналізація, неформальні практики, економіка, інститути, соціальне середовище, інституціоналізм.